

Hvil i Fred

Det er naturligt, at som den 2den Verdenskrig rykker Millioner af *levende Mennesker* ud af deres daglige Dont og ødelægger Millioner af Boliger, kan det ogsaa komme til at gaa ud over *de Dødes »Bøliger«*, Grave og Kirkegaarde.

Det er ogsaa forstaaeligt, at naar et Lands øverste og ansvarlige Myndigheder skal finde Midler til at beskytte de levende imod Krigens Ulykker, maa man bl. a. grave sig ned, selvom dette kan ske paa Steder, som det er meget ubehageligt at røre ved. Heller ikke i saadanne Nødssituationer har man nogen Mulighed for fuldt og helt at respektere et »Hvil i Fred«, men maa beklageligvis bryde Kister op og begaa anden Krænkelser af Gravfreden. Dette Forhold er foraarsaget af en Nødssituation, og det er saaledes aldeles ikke nogen Parallel til, at en Kommune finder paa at udnytte en gammel Kirkegaard til Bygning af Raadhus, Administrationsbygning eller Boligkomplekser, saadan som vi har omtalt det i »V. K.« XIV S. 30–32.

Noget andet er, at naar Grave nødvendigvis maa ødelægges, og Gravfreden forstyrres, bør det være Myndighedernes Sag at sørge for, at de Rester, som maatte findes af Kister eller Skeletter, saa omhyggeligt og omsorgsfuldt som muligt samles og under sømmelige Former bringes til et andet Sted. Det maa beklages, at man ved de foretagne eller igangværende Arbejder i Hovedstaden og andre Kommuner ikke har set sig foranlediget til at udvise Omsorg og Pietet; man har her desværre kunnet overvære lidet sømmelige Behandlinger af Skeletdele, Kisterester o. s. v., ovenikøbet fra saa prominente Steder som Domkirkens Omgivelser. Det er tydeligt, at de ansvarlige Myndigheder her ikke har ydet deres Bedste, og der burde i Tide være draget Omsorg for, at det opgravne paa værdig Maade blev ført til et værdigt Sted.

I vor Tid foretages der ogsaa andre Ki-

ste-Gravninger end de praktisk nødvendige; og det kan ikke nægtes, at der *kan* være Gravninger, som vi ikke vil undvære, fordi de kan tjene til Almenvellets Fremme, ganske som Indrettelsen af Beskyttelsesrummene gør det. Naar der f. Eks. ved Øm Klosterruin i Jylland er udgravet hundredvis af Skeletter, er dette sket af videnskabelige Aarsager, og man har gennem Undersøgelser af Knoglerne kunnet komme til Klarhed over visse Sygdommes Forekomst. Og hvor meget vilde vi have kendt til vor Oldtid, hvis der ikke var Videnskabsmænd, der havde vovet sig ind i Oldtidshøjenes fortidssvangre Dyb? Verden vilde ogsaa have syntes ringere paa eventyrlige Skatte, om ikke Tut-Ank-Hamons Grave var blevet aabnet og vore undrende Øjne havde skuet Farver, Genstande og Rigdomme, som man ikke havde troet kunde skabes i Aartusinder før vore Dage.

Gravfred er Fred for dem, der hviler under Mulde, — det er naturligvis ikke et Spørgsmaal om, hvorvidt Buksbommen staar her eller der paa en Grav, eller om Graven bliver revet mere eller mindre fint. Det angaar derfor heller ikke Gravfreden, om Kirkegaardens Gange gaar her eller der, over eller ved Siden af Gravstedet. Men over selve den aabne Grav er der i sin Tid lyst Velsignelse, og denne bør respekteres i saa vid Udstrækning, som det overhovedet er muligt. Kun hvor den jernhaarde Nødvendighed kræver det for Samfundets Almenevel, eller hvor en alvorligt søgende Videnskab mener at kunne finde Oplysninger, som Samfundet vil kunne høste Gavn og Glæde af, bør Samfundet tillade, at Gravfreden brydes; men Graven bør varsomt føres tilbage i sømmelig Stand, og det maa være en Selvfølge, at Pieteten overfor dem, der ligger under Mulde, er større, jo nærmere deres Livsgerning ligger vor Tid, og jo mere Livsgerningen har betydet for Samtiden og Eftertiden.

* * *